

2. Udmøntning af omprioriterede anlægsmidler til gadebelysning (2010-4013)

Det indstilles, at der udmøntes 12 mio. kr. i anlægsmidler som ved en beslutning i Borgerrepræsentationen den 17. september 2009 blev overført fra budgetåret 2009 til 2010 pga. DONG Energys udsættelse af det såkaldte Kabellægningsprojekt.

Da DONG Energy endnu engang har udsat Kabellægningsprojektet, denne gang til 2011, indstilles det, at midlerne nu overvejende bruges til at skifte omkring 1.500-1.600 af kommunens i alt 13.600 stk. kviksølvlyskildearmaturer; dels for at reducere CO2-udslippet og dels fordi lov nr. 308 af 30/04/2008 forbyder produktion og import af kviksølvlys-kilder fra 2015.

INDSTILLING OG Beslutning

Indstilling om,

1. at anvendelsen af de 12 mio. kr. som i Borgerrepræsentationen den 17. september 2009 blev overført fra 2009 til 2010 omprioriteres igen, da Kabellægningsprojektet endnu engang er blevet udskudt, nu med opstart primo 2011, samt
2. at de 12 mio. kr. i anlægsmidler omprioriteres og frigives i 2010 til følgende på belysningsområdet:
  - 1) 9,75 mio. kr. til energibesparende udskiftning af kviksølvarmaturer i wireophæng til metalhalogen, primært i Amager-området samt påbegyndelse af udskiftning i Valby-området,
  - 2) 0,5 mio. kr. til Miljømetropolprojektet Gate 21 om udvikling af LED-(lysdioder-)produkter til genopretning,
  - 3) 0,5 mio. kr. til mindre genopretningsprojekter, samt
  - 4) 1,25 mio. kr. til færdiggørelse af udbudsmateriale i forbindelse med kabellægningen, så det er klar til at starte kabellægningsprojektet sammen med DONG Energy i 2011 som forventet.

De 12 mio. kr. gives på Teknik- og Miljøudvalgets bevilling Ordinær anlæg, funktion 2.28.23.3.

Det bemærkes, at det kommende DONG projekt skal prioriteres i de kommende budgetforhandlinger eller indenfor egen anlægsramme når DONG er klar.

Det bemærkes, at midlerne, der frigives i denne sag, tidligere var afsat til kabellægningsprojektet med DONG. Såfremt kabellægningsprojektet med DONG skal gennemføres, kræver det derfor, at der findes nye midler til projektet, som koster ca. 50 mio. kr.

Det forudsættes, at eventuelle merudgifter som følge af sagen afholdes inden for Teknik- og Miljøudvalgets budgetramme.

(Teknik- og Miljøudvalget)

Problemstilling

Teknik- og Miljøudvalget skal træffe beslutning om udmøntning af omprioriterede anlægsmidler til 'Genopretningsplanen 2007-2026' på gadebelysningsområdet.

Den 17. september 2009 godkendte Borgerrepræsentation, Teknik- og Miljøudvalgets ønske om at overføre 12 mio. kr. til Kabellægningsprojektet (genopretning af gadebelysning) fra 2009 til 2010, da Kabellægningsprojektet på daværende tidspunkt havde forventet start i 2010.

DONG Energys Kabellægningsprojekt er imidlertid blevet udskudt igen. Teknik- og Miljøforvaltningen er blevet orienteret om, at projektet tidligst bliver igangsat i begyndelsen af 2011. Derfor ønskes anlægsmidlerne nu omprioriteret og frigivet til anden genopretning på belysningsområdet i 2010.

Der er et stort behov for at få udskiftet 13.600 kviksølvarmaturer i København. Fra 2015 er produktion og import af kviksølvlysilder ulovlig jf. EU Eco-design rammedirektiv 2005/32/EC af 6. juli 2005, der er gennemført i Danmark ved lov nr. 308 af 30. april 2008. Derfor skal armaturerne udskiftes, så de kan bruge metalhalogenlysilder. Forvaltningen vurderer, at det vil koste ca. 75 mio. kr. at udskifte samtlige kviksølvlysildarmaturer inden 2015.

Løsning

Anlægsmidlerne ønskes derfor i stedet primært anvendt til lovliggørelse af kviksølvarmaturerne ved at udskifte dem til lovlige armaturer, der både er tryghedsskabende og energibesparende, og desuden er et afgørende element i opfyldelsen af kommunens miljømål om at reducere CO₂-udslippet med 20 % inden 2015.

1. 9,75 mio. kr. til udskiftning af kviksølvarmaturer:

I alt 13.600 kviksølvarmaturer skal udskiftes i København inden 2015. Der er generelt tale om et skift fra Københavnerarmaturer til Icon Mini Opal-armaturer i overensstemmelse med Teknik- og Miljøforvaltningens ønsker til belysning på bydelsgader, lokalveje og strøggader, samt ud fra erfaringer om borgernes holdninger til valg af armaturer gjort i blandt andet Haraldsgadekvarteret på Ydre Nørrebro og på Viktoriagade/Abel Cathrines Gade på Indre Vesterbro. Udskiftningen vil give et væsentlig løft til de valgte områder i form af hvid belysning med god farvegengivelse i behagelig farvetemperatur, og med en større intensitet på sidearealerne, hvor de bløde trafikanter færdes. Belysningen har en kriminalpræventiv effekt og medvirker til at gøre området mere trygt og sikkert. En gennemsnitlig udskiftningspris til Icon Mini Opal i 70 eller 100 W metalhalogen er ca. 5.900 kr. pr. armatur.

Forvaltningen foreslår, at de 9,75 mio. kr. primært anvendes til udskiftning af kviksølvarmaturer i Amager-området. Her er Københavnerarmaturerne de ældste i kommunen, og der er store energibesparelser at hente ved at udskifte de ca. 1.300 stk. armaturer i området fra 125 W kviksølv til Icon Mini Opal-armaturer (kendt fra bl.a. Nørrebrogade) med 70 W metalhalogen på vejene og 100 W metalhalogen. I overensstemmelse med Teknik- og Miljøforvaltningens belysningsstrategi sker udskiftningen i kryds, samt udfør institutioner som skoler, biblioteker, indkøbscentre m.v.. Det vil koste ca. 7,70 mio. kr. at udskifte kviksølvarmaturer i Amager-området, og CO₂-besparelsen vil være omkring 110 ton CO₂/år.

De resterende 2,05 mio. kr. op til de 9,75 mio. kr. foreslås anvendt til påbegyndelse af udskiftning i Valby-området, hvor de i alt ca. 1.100 stk. Københavnerarmaturerne også er af ældre dato. Med en enhedspris på ca. 5.900 kr. kan ca. 347 af disse armaturer udskiftes for 2,05 mio. kr.

Såfremt Teknik- og Miljøudvalget ønsker at udskiftningen skal ske i andre end de ovenstående bydele, kan der i bilag 1 ses en oversigt over to alternative forslag.

2. 0,5 mio. kr. til Miljømetropolprojektet Gate 21 (jf. bilag 2):

Teknik- og Miljøforvaltningen er i dialog med en række øvrige kommuner om et samarbejde om Miljøvidenparken Gate 21.

Det vedlagte oplæg i bilag 2 er blevet drøftet, hvor København sammen med to andre kommuner gennemfører et udviklingsprojekt om tre LED-armaturer. Der inviteres internationale designere til en konkurrence om designet, og hvert designerteam sættes i direkte forbindelse med hver sin producent, som siden skal udvikle produktet og producere det. De tre kommuner betaler i fællesskab for design- og udviklingsarbejdet. Projektets samlede budget er på i alt 8 mio. kr., hvoraf de 6 mio. kr. er søgt som forsknings- og udviklingsstøtte fra Dansk Energi, og selvfinansieringen i kommunerne er 2 mio. kr. Aftalen er, at Københavns Kommune betaler 2 x 500.000 kr. over årene 2010-2011.

3. 0,5 mio. kr. til brug for mindre genopretningsprojekter:

Mængden af mindre genopretningsprojekter forventes at øges over de følgende år. Mange af kommunens belysningsanlæg har overskredet deres levealder. Der er dog ikke bevilget midler til genopretning af gadebelysningen i det omfang, det er påkrævet for at gennemføre en tilstrækkelig vedligeholdelse af kommunens belysningsanlæg, jf. genopretningsplanen for 2007 - 2026. Der er et øget behov for mindre genopretningsprojekter, og det indstilles derfor, at der anvendes 0,5 mio. kr. til disse projekter.

4. 1,25 mio. kr. til færdiggørelse af udbudsmateriale:

I forbindelse med DONG Energy's kabellægningsprojekt i 2011 er der i forvaltningen behov for at fortsætte med at udarbejde udbudsmateriale så det er klar i god tid inden projektets start. Det er væsentligt for at kunne følge DONG Energys projekt og dermed opnå de bedst mulige økonomiske fordele.

Jvf. genopretningsplanen fra 2007 er det samlede kabellægningsprojekt på ca. 200 km gader i kommunen og forventes i alt at beløbe sig til ca. 205 mio. kr. på de strækninger, hvor DONG Energy skal jordlægge deres luftledninger. Dertil kommer en udgift på ca. 50 mio. kr. til de strækninger, hvor DONG Energy allerede har jordlagt ledningerne, men hvor kommunen ikke har genoprettet belysningen og typisk har over 40 år gamle armaturer monteret, som er udviklet til en levetid på 25-30 år. Teknologien er gammel, der er stor lysforurening i de nævnte områder, og der kan spares ca. 30 % CO₂ ved at skifte til nye armaturer, samtidig med at vi gør gaderne væsentligt mere sikre og trygge at færdes på. Inden DONG Energy går i gang med kabellægningsprojektet vil forvaltningen søge at få tilført anlægsmidler i størrelsesordenen 50 mio. kr. til projektets første år til kabellægning samtidigt med DONG Energy.

Kabellægningsprojektet skal være fuldt gennemført inden udgangen af 2015 hvis kommunens

miljømål om at spare 20 % CO₂-udslip i 2015 i forhold til 2005-udslippet skal nås.

Økonomi

Borgerrepræsentationen tiltrådte den 27. september 2007 'Genopretningsplanen' (BR 412/07), som nærmere belyser behovet for genopretning af veje, bygværker, gadebelysning og signalanlæg. Med aftalen om budget 2008 blev der afsat 40 mio. kr. i årene 2008 - 2010 (i 2008 p/l) til at påbegynde genopretningen, og i forbindelse med budgetaftalen for 2009 blev der afsat yderligere 5 mio. kr. i 2009. Ud af de i alt 45 mio. kr. i 2009 til den samlede genopretningsplan, blev de 22 mio. kr. afsat til at følge med DONG's kabellægningsprojekt.

Da opstarten af kabellægningsprojektet siden blev udskudt til 2010, indstillede Teknik- og Miljøforvaltningen den 17. september 2009 i Borgerrepræsentation, at ud af de 22 mio. kr. blev de 12 mio. kr. overført til kabellægningsprojektet i 2010 i forbindelse med en overførselssag. Af de resterende 10 mio. kr. blev de 5 mio. kr. udmøntet til anvendelse af belysning på Blågårds Plads, Jægersborggade mm. De resterende 5 mio. kr. blev anvendt som oprindeligt planlagt til Kabellægningsprojektet til forberedende arbejder og rådgivning i forbindelse med afholdelse af EU-udbuddet i 2009.

Da DONG Energy nu tidligst går i gang med kabellægningsprojektet i begyndelsen af 2011, ønsker forvaltningen at anvende de 12 mio. kr. primært til udskiftning af kviksvølvlyskildearmaturer, som bliver ulovlige i 2015.

Jvf. genopretningsplanen fra 2007 forventes Kabellægningsprojektet i alt at beløbe sig til ca. 200 mio. kr. Hvis Københavns Kommune ikke følger med Kabellægningsprojektet, vil kommunen på et senere tidspunkt selv skulle afholde udgiften til at udskifte master, udtjente armaturer og nedgrave nye belysningskabler. Det vil give kommunen en merudgift på omkring 90 mio. kr.

Indtil videre er der bevilget 22 mio. kr. til Kabellægningsprojektet. Såfremt denne indstilling godkendes, anvendes i alt 15,75 mio. kr. (22 mio. kr. minus (5+1,25 mio. kr.) til forberedelse af EU-udbud i forbindelse med Kabellægningsprojektet) til andre formål indenfor belysningsområdet pga. DONG's udskydelse af projektet. Samlet set vil der således være anvendt 5 mio. kr. plus 1,25 mio. kr. til Kabellægningsprojektet.

I budget 2010 er der ikke afsat midler til Kabellægningsprojektet. Inden DONG går i gang med Kabellægningsprojektet i 2011, vil forvaltningen søge at få tilført anlægsmidler i størrelsesordenen 50 mio. kr. til projektets første år.

Videre proces

Anlægsarbejderne gennemføres hen over året 2010.

Hjalte Aaberg

/Signe Skovgaard

Oversigt over politisk behandling

Udmøntning af omprioriterede anlægsmidler til gadebelysning

Teknik- og Miljøforvaltningen indstiller, at der udmøntes 12 mio. kr. i anlægsmidler som ved en beslutning i Borgerrepræsentationen den 17. september 2009 blev overført fra budgetåret 2009 til 2010 pga. DONG Energys udsættelse af det såkaldte Kabellægningsprojekt.

Da DONG Energy endnu engang har udsat Kabellægningsprojektet, denne gang til 2011, indstilles det, at midlerne nu overvejende bruges til at skifte omkring 1.500-1.600 af kommunens i alt 13.600 stk. kviksølvlyskildearmaturer; dels for at reducere CO2-udslippet og dels fordi lov nr. 308 af 30/04/2008 forbyder produktion og import af kviksølvlyskilder fra 2015.

INDSTILLING OG Beslutning

Teknik- og Miljøforvaltningen indstiller, at Teknik- og Miljøudvalget over for Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen anbefaler,

1. at anvendelsen af de 12 mio. kr. som i Borgerrepræsentationen den 17. september 2009 blev overført fra 2009 til 2010 omprioriteres igen, da Kabellægningsprojektet endnu engang er blevet udskudt, nu med opstart primo 2011, samt
2. at de 12 mio. kr. i anlægsmidler omprioriteres og frigives i 2010 til følgende på belysningsområdet:
  - 1) 9,75 mio. kr. til energibesparende udskiftning af kviksølvarmaturer i wireophæng til metalhalogen, primært i Amager-området samt påbegyndelse af udskiftning i Valby-området,
  - 2) 0,5 mio. kr. til Miljømetropolprojektet Gate 21 om udvikling af LED-(lysdiode-)produkter til genopretning,
  - 3) 0,5 mio. kr. til mindre genopretningsprojekter, samt
  - 4) 1,25 mio. kr. til færdiggørelse af udbudsmateriale i forbindelse med kabellægningen, så det er klar til at starte kabellægningsprojektet sammen med DONG Energy i 2011 som forventet.

De 12 mio. kr. gives på Teknik- og Miljøudvalgets bevilling Ordinær anlæg, funktion 2.28.23.3.

Teknik- og Miljøudvalgets beslutning i mødet den 4. november 2009

Indstillingen blev anbefalet, idet udvalget bemærker, at det kommende DONG projekt skal prioriteres i de kommende budgetforhandlinger eller indenfor egen anlægsramme når DONG er klar.

Økonomiforvaltningen indstiller, at Økonomiudvalget oversender sagen til Borgerrepræsentationen med følgende erklæring:

Økonomiudvalget bemærker, at midlerne, der frigives i denne sag, tidligere var afsat til kabellægningsprojektet med DONG. Såfremt kabellægningsprojektet med DONG skal gennemføres, kræver det derfor, at der findes nye midler til projektet, som koster ca. 50 mio. kr.

Eventuelle merudgifter som følge af sagen afholdes inden for Teknik- og Miljøudvalgets budgetramme.

Økonomiudvalgets beslutning i mødet den 8. december 2009

Indstillingen blev anbefalet.

bilag

[1 - Alternative områder til udskiftning af kviksølvlyskildearmaturer](#)

[2 - Miljøvidenpark Gate 21 LED-udvikling](#)

